

det vidt i Regning. Jeg har været tilstede, hvor Børnene have regnet Regnestykker, og jeg vilde have soimlet ved Tanfen om, at det skulde have været mig, der skulde have regnet dem; thi jeg vilde have været aldeles spoleret. Men naar Børnene skulle gjøre Regnskab for, hvorfor de anvendte den og den Methode, hvorfor de havde Ret til at bruge den og den Fremgangsmaade, saa stode de der, saa var jeg den Første. Der er Meget at gjøre i den Retning; og jeg tror, at Geistligheden i det Hele har en Følelse af, at Reformen netop skal gaa ikke i Retning af det Kvantitative, men af det Kvalitative. Der næst vil jeg fremhæve, at det Lilsyn, vi have, er et billigt Lilsyn, hvormod det Lilsyn, der foreslaas, vil blive et kostbart Lilsyn. En af de ærede Talere igaar, jeg husker ikke hvilken, fremhævede de mange Millioner, som Ordningen af vort Skolevæsen vilde koste. Jeg hører nu, at det var det ærede Medlem for Bogense (Bernsen); men da det altsaa vil blive saa kostbart at ordne, er det af Vigtighed at spare, hvor der kan spares, og jeg tror, at her er et af de Punkter, hvor der kan spares, saa disse Skoleinspektører vil jeg paa ethvert Trin af Sagen stemme imod, men dermed vil jeg dog ikke sige, at jeg, naar Lovforslaget foreligger til endelig Afgjørelse, ikke vil stemme for det, selv om Skoleinspektørerne ere i det. Hvad jeg derimod kan være afgjort for, er, at vi faae en Skoledirektør. Jeg tror, at de 2 Skoledirektører, vi have haft, nemlig Monrad og With, have stiftet megen Nytte. (Bernsen: Men hvor er Manden, der kan gaa i deres Fodspor?) Vi finde nok Manden. Der gjøres ofte den Anskuelse gjældende, at den og den er uundværlig, men naar den Tid kommer, at vi i deres Sted have Brug for andre lignende Kræfter, viser det sig dog, at de ere tilstede. Monrad og With have ikke været uundværlige; de ville nok kunne afløses, om ikke af saa dygtige, saa dog af meget brugbare Kræfter. — Jeg skal nu vende mig til enkelte af de Ytringer, der faldt igaar. Det ærede Medlem for Odense Amts 6te Valgkreds (Højmark), omtalte Lærermødet og erklærede, at Lærerne vare ikke Sagkyndige. De kunde nok have en Mening om, hvorledes der skulde undervises; men, naar der var Tale om Skolens Ordning, vare de ikke Sagkyndige. Jeg er nu saa heldig at have hans Udtaalelser for mig i Rigsdagstidenden. Han sagde blandt Andet: „Vi komme derimod vel til at indrømme, at i denne Henseende ere saavel Forældrene som Kommunerne og det hele Samfund ligesaa sagkyndige som Statsfolelærerne. Det er ogsaa den Lante, man er gaaet ud fra, idet Grundloven jo har lagt Afgjørelsen af Ordningen af Skolevæsenet ikke i Skolelærernes, men i Rigsdagens Haand og ikke har noget Paabud om, at der er Tilfælde, hvor Statsfolelærerne særlig skulle høres“. Det kræver altsaa det ærede

Medlem til at være sagkyndig, at Bedkommende har Indflydelse paa Sagerne, og da der nu aabenbart ikke er Andre end Ministre og Rigsdagsmænd, der have Indflydelse paa de forskjellige Sager, bliver der ikke Andre i Landet end Ministre og Rigsdagsmænd, der ere sagkyndige. De Militære ere ikke sagkyndige i militære Sager, fordi de ingen Indflydelse have paa Ordningen af militære Sager, men alle vi ere sagkyndige. Det er en stolt Lante for os Rigsdagsmænd, at vi ere Sagkyndige i alle mulige Sager, som komme for. Der var for nogle Aar siden, dengang da Embedsmændene slap for Titler, men bleve benaadede med at sættes i forskjellige Rangklasser, Tale om, at Rigsdagsmændene ogsaa skulde have Rang, og jeg huskede, at der blev sagt, at de skulde være Statsraader. Jeg syntes dengang at det var en meget høj Tittel, men efter at jeg har hørt, at vi ere sagkyndige i alle mulige Forhold, saa burde vi være Excellencer, om ikke som Ministrene virkelige Excellencer, saa dog en Slags „andre Excellencer“; det kunde lyde meget godt, dersom vi Rigsdagsmænd, naar vi talte hinanden, kaldte hinanden Excellencer. Det excellente Medlem fra Bogense, det excellente Medlem fra Sønderj (Bernsen: Det excellente Medlem fra Maribo) ja, ogsaa det excellente Medlem fra Maribo; i saa Fald vilde jeg ikke paa nogen Maade fravalde ogsaa at blive kaldt Excellence. — Det ærede Medlem sagde endvidere, at Skolemødet havde udvist Mistillid til Forældrene og Kommunalbestyrelserne. Ja, dersom det er at vise Mistillid ikke at have en Kulsviertro paa Forældres og Kommunalbestyrelseres Ufeilbarhed, saa har Skolemødet vist Mistillid, i modsat Fald ikke. Men det er forresten aabenbart, at, naar saadanne Forhold skulle ordnes og altsaa ogsaa Forældres og Kommunalbestyrelseres Forhold til saadanne Sager, maa der ligge lidt Mistillid til Grund derfor; thi dersom vi havde med lutter fuldkomne Mennesker at gjøre, der alle vare, som de burde være, behøvede vi slet ingen Love. Saa bemærkede det ærede Medlem endvidere, at det var en Uretfærdighed mod de fattige, at, naar de selv underviste deres Børn, skulde disse fremstilles ved Examen i de offentlige Skoler, men naar Præster, Proprietærer og Jorpagtere sørge for deres Børns Undervisning udenfor de offentlige Skoler, behøvede de ikke at fremstille deres Børn ved disse Examinere. Jeg tror, at det er en noget ensidig Fremstilling af det ærede Medlem. Sagen er nemlig den, at Skolekommissionerne ere berettigede, men ikke forpligtede til at forlange, at de Børn, der undervises udenfor Skolen, skulle fremstilles ved de offentlige Skoleexaminere. Naar Skolekommissionerne have den fulde og faste Overbevisning, at Undervisningen ledes forsvarlig, saa indskrænke de sig til at være tilstede, naar der i Forældrenes Hjem holdes en Prøve. Det er dog vistnok